

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Maurittii Gudeni Historia Erfurtensis Ab Vrbe Condita Ad Reductam

Gudenus, Johann Moritz von

Erfurti, 1675

VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11903

Prosecuti victoriam Principes Urbem ob-
 fident, † pagi viciniore incensi, arbo-
 res fructiferæ contra frigus succisæ. Ci-
 ves hisce damnis irritati frequentes erum-
 punt; in Bruleto magnis animis certatum
 est, verum desideratis utrimque multis
 fugati Cives, & incensa suburbia, sicque
 ad pacis leges † accipiendas Erfordia co-
 acta. Ipsius Landgraviæ intercessione
 lis composita, ut Civitas agnitâ Balduini
 administratione impensas belli Electori,
 Decanum libertati suæ restitueret: Mo-
 guntinus Civitati renovaret privilegia,
 hæc vicissim mille argenti marcas solveret.
 Comites qui à parte Urbis steterant, datâ
 Balduino mulctâ facinus expiarunt. *
 Tandem Balduinus administrationem de-
 posuit, & Clerus se Pontifici submittens
 Henricum ad Sedem admisit. Is postea
 Fratrem suum Comitem de Virnburg, &
 Consiliarios Erfurtum ablegavit, (a) qui
 cum Præposito S. Severi, † Clerum & Se-
 natum conciliarunt.

*Ad leges pa-
 cis adigitur
 & qua illor*

*MCCCXX
 XVII.

*Clerus &
 urbs conci-
 liantur.*

VII.

*MCCCXX
 XVIII.

Melius deinde Fredericum inter, & Er-
 fordienfes convenit, quippe * pacto cum
 eo fœdere (b) de pace publica Provinciæ
 communi ope tuendâ, eidem sæpius ar-
 mis adfiterunt, cujus rogatu (c) Nebram
 acri

(a) MS. Chron. Petrensia.

(b) Instrumentum super hoc fœdere conceptum vid. in refutatione in-
 formationis Saxonice exhibitâ Monasterii Westphalorum in tra-
 ctatibus pacis lit. F.

(c) MS. Erfurt.

Nebramex- † acri obsidione expugnant, & exurunt
pugnantEr- Eodem (a) anno ArchiEpiscopus † Urbem
surtenses. monetandi jus quingentis libris in sin-
In monetã- gulos annos elocavit, ita tamen ut mone-
li cõducunt tarius provisorio Moguntino annuè juraret,
 ipsumque signum in Curiã Moguntinã re-
Assistunt linqueret. Eidem Frederico † contra
Landgravio Güntherum comitem de Schwarzenburg,
contra Vi- & Hermannum Vinariensem auxiliatur:
nariersem (b) pauca verba contemtim in Landgravi-
comitem. um prolata bellum atrox, & Vinariensi
Causa belli. fatale causerunt: † quippe cum Herman-
 nus in Erfordienſi Curiã à Senatu epulo ex-
 ciperetur, atque cum foeminis & Virgini-
 bus vel nobilitate, vel formã commenda-
 tis choreas duceret, contigit Frederi-
 cum Urbem, & in eã propè Curiam tran-
 sire, quo viso Hermannus de fenestrà,
 Frederice unde? Frederice quo? exclam-
 mat. Manifestius erat vilipendii signum,
 quod nomen Landgravii vulgari idiomate
 ut inter pares solet, per (c) monosyllabon
 exprimeret. Indignè tulit hoc Landgra-
 vius, & majorem injuriam interpretatus,
 quod publicè contemtui habitus esset, cum-
 que in alienã Urbe confestim vindicare
 non auderet, per Deum juravit, se non
 acquieturum, priusquam Hermannum,
 ut ab eo compellaretur Dominus, ad egre-
 set.

(a) Desuper documenta extant in Archivis.

(b) MSc. Chronica Erfurtensia, Rivander & alii Historici Thuringici hoc anno.

(c) Fris woher? Fris wohin?

set. Mox utrimque bellum paratur, Viniariensis cum Günthero foedus paciscitur. Landgravius suas in partes hanc Urbem trahit, cujus viribus potentior, ingentem stragem comitibus infert, incensis passim ac devastatis eorum urbibus & pagis, demolitis etiam Vippach, aliisque arcibus, præter Dornberg & similes, quas integras sibi Erfurtenses, & Landgravius servarunt. Post hæc † Arnstadium obsidetur, cumque scalæ jam muro applicarentur, de necdum captâ prædâ dissidium inter Landgravium & Urbem oritur. Erfurtenses auxiliorum suorum præmium poscebant, aut si nollet Landgravius, solo æquandum esse. Econtrà Fredericus Arnstadium sibi tanquam Domino directo Arnstadini comitatûs, imò belli Principi, non concesseratis deberi contendit. Erfurtenses crescenti Landgraviorum potentia invidi, relinquere Comiti Civitatem, quam pro Frederico expugnare maluerunt. Igitur cum testudinibus suis, & scalis, & omni apparatu remeant. Obsidione solutâ Fredericus Vinariam versus exercitum ducit. Erumpunt in Erfurtenses Arnstadini, & ad portas usque Erfordia premunt. Cives Landgravio confestim hostium insolentiam nunciant, ille receptui canit, suaque Arma Erfordiensibus, qui eruperant, jungit, pugnatum ab Urbe usque in pagum egestet, † ubi Schwarzenburgenses planitiei commoditatem amplexi

*Obsidetur
Arnstadium.*

*Pugna inter
utramque
partem.*

aciem formant. De summâ rei comites,
 hinc acerrimè pugnarunt ; dispersa acie
 uterque † comes in hostium manus inci-
 dit, captivi è pugna Erfordiam illicò mis-
 si. Landgravius fugientes cum copiis ad-
 usque Arnstadium insequitur : Aderat ibi
 inopinatò Comes de Virnburg † Henrici
 Moguntini Frater, qui comitibus duo mil-
 lia (a) virorum in suppetias adduxerat.
 Credo non imperio fratris, sed partium
 studio permotum. Hic recentibus
 copiis, defatigatum pugnâ Landgravium
 adoritur. Redintegratæ acies, eoque res
 devenerat, ut Fredericus undique cinctus
 fugam non hostium, sed suam extremâ di-
 micatione quæreret. Fama delata Erfor-
 diam copias Landgravii cæsas esse. † Ab-
 bas D. Petri de sepulturâ eorum, (b) qui
 ceciderant sollicitus, currus aliquot cum
 religiosis ad arenam infelicis pugnæ mittit,
 ut postremo humanitatis beneficio, inter-
 emptos terræ mandarent, aut si nobilio-
 rum cadavera jacerent, ea curribus impo-
 sita ad solennis pompæ funus adveherent.
 Pertinaci defensione prælium ad Vesperam
 usque Fredericus traxerat, quâ currus fu-
 nerales appropinquabant. Religiosi in
 tam Humano pietatis officio sanctos se
 credentes audacter pergunt. Comes de
 Virnburg miserè deceptus, per nebulas
 & mixtum aëri pulverem adventantes
 dubiè

(a) MS. Erfurt. alii ducentos referunt.

(b) MS. Chron. Petrense.

dubiè discernens, nova esse pro Landgravio auxilia, dum timuit, credidit, datoque illi evadendi spatio ipse fugit. Fredericus atroci vulnere faucibus Erfordiam revertitur, ubi Chirurgi operâ vulnus coalluit. Atque hac victoriâ sui juramenti votum Landgravius obtinuit, titulo Domini postea à Vinariensi honoratus, eundem præterea comitatu † exiit, paulò post eâ lege restituto, ut comite mortuo Frederico cederet, sicque potens ille Comitatus Erfordiae viribus ad Landgravios devolutus est. Non tamen sine prædâ Erfurtenses pugnarunt, quibus pagus Zimmern † antea Schwarzenburgensium, isto bello cessit. Saxo præter Vinariensem Orlamundæ comitatum accepit.

* Vix arma deferbuerant, & aliud malum Urbem excitavit. † Hermannus Comes de Stolberg in arce sua Erichsberg prædones fovit. (a) Hi vicinis, Northusiae præsertim, & Quedlenburgo graves omnia diripiebant. Querelæ ad firmatricem pacis Erfordiam deferuntur, hæc una cum Landgravii & Mülhusinorum, ac Northusiae cohortibus arcem, & in eâ prædones obsidet. Nulla iis nisi in victoria spes, quâ non obtentâ, non supererat turpissimæ mortis effugium, nisi ut manu hostium in pugna caderent. Igitur tam feroci audaciâ se defenderunt, ut, an homines oppugnarent, ancipites essent obsiden-

G 3

tes.

Comitatus
Vinariensis
& Orlamundæ
Landgraviatus
accedit.

Erfurtenses
Zimmern
accipiunt.

VIII.

* MCCCX
LV.
Erichsberg
expugnant.

(a) MS. Chronica Erfurt. & Rivander hoc anno.